

Stavanger kommune
Kultur og byutvikling
postmottak.kbu@stavanger.kommune.no

Stavanger, 15. februar, 2013

Kommentar til høring av Planprogram for kommuneplan 2014 – 2029

Forum for Natur og Friluftsliv i Stavanger (FNF) takker for muligheten til å komme med innspill til planprogrammet. FNF ønsker å være en aktiv bidragsyter i oppdateringen av kommuneplanen. Vi vil gjerne komme med innspill til strategier og tiltak som kan være aktuelle på tvers av de langsiktige målene og som vil følge den røde folkehelsestråden. Kommentarene våre her gjelder spesielt "En god by å bo i", "Mangfold og deltakelse" indirekte og, ikke minst, aktiv og meningsfull medvirkning.

Som nevnt i gjeldende plan har mennesker grunnleggende behov for naturlige omgivelser. Disse omgivelsene må ivaretas i planarbeidet og følges opp i praksis. Ved motstridende behov blir oftest naturen og landskapene skadelidende. Ved å fokusere på forebygging og folkehelse håper vi at denne trenden vil snu. Helseverdien i nærhet til natur er ikke bare å kunne spasere en tur eller slå jul på en plen. Forskning bekrefter at tilstedeværelsen av og de enkle sanseopplevelsene av naturlige element er både forebyggende og helberedende. Fjerning av busker og trær og små grønne flekker som sees utenfor vinduet skal en dermed ikke ta lett på. En skal heller ikke undervurdere verdien av villniss og naturlike små hjørner i nabolag og i sentre der folk oppholder seg. De kan ha stor, dog rimelig og utgjevende, verdi i folkehelsesammenheng. En ufrisert liten naturfleck kan bety mye både for folkehelse og det biologiske mangfoldet.

Men, ved fortetting går oftest disse helsebringende små, grønne flekkene tapt. Ved modernisering og oppgradering forsvinner beskyttende og forskjønnende buskas, trær som bremser vinden, og planter og dyreliv som appellerer til alle sansene. Nye opparbeidede områder blir ofte til 'steinørkener', gjerne med plener for små til aktivitet og med harde, farlige flater rundt. Men, disse er rimelige og lette å vedlikeholde. Dette er kortsiktige grep som til syvende og sist går ut over trivsel og den helhetlig helse, og er til slutt en kostbar avgjørelse. Det ser kanskje fint ut til å begynne med men bidrar ikke til "En god by å bo i."

FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner. I Stavanger representerer 11 organisasjoner ca. 7 000 medlemskap og ca. 200 000 frivillige timer pr. år. Følgende lag og foreninger er med: Stavanger og Rogaland Jeger og Fiskerforening, Norges speiderforbund Vesterlen krets sine grupper i Stavanger, Rogaland KFUK-KFUM speidergrupper i Stavanger, Syklistenes Landsforening Sør-Rogaland, Norsk Ornitologisk Forening Stavanger og Omegn Lokallag, Norsk Botanisk Forening, Sørmarkas Venner, Stavanger Kajakkklub, Stavanger-Rugier Ro- og Råseillag, Gandsfjord Seilforening, og Stavanger og Vaulen orienteringsklubber.

2.4 Valg av hovedtema og problemstillinger

Forskning viser at aktivitet i naturen gir en betydelig total helsegevinst fremfor aktivitet inne. Friluftslivsaktivitet er også tilgjengelig for de fleste, er svært rimelig og kan bidra positivt til å jevne ut sosiale helseforskjeller. Derfor er det viktig at naturområder som tema får høy prioritet. I fylkeskommunens Regionale folkehelseplan løftes friluftsliv opp som en hovedsatsing i de nærmeste årene. I en kompakt kommune som Stavanger blir det derfor særdeles viktig å ha en plan for alle grønne områder både store og små.

Vi foreslår at temabestillingen fra planstrategien som omhandler supplering av grønnstruktur ses i sammenheng med både forebygging og folkehelse og med langsiktig grense for landbruk. Landbruksområder er av stor betydning for hvordan naturområdene oppleves og er en naturlig og ofte nødvendig forlengelse og utvidelse av naturområdene.

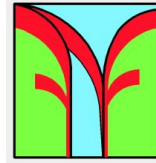
3.2 Kapitlene:

Natur og grønn struktur – hvor kommer det?

Det legges opp til kun en oppdatering av plandokumentet der kapittelinnholdet fra forrige plan skal ligge fast. Så vidt vi kan se har kapittelet om natur falt ut og blir avspist under 3.2.1. Boligpolitikk. FNF er overasket over at et eget kapittel om natur ikke er med i planprogrammet. Spesielt i Stavanger er det viktig å ha et eget fokus på dette da vi har så lite pr. innbygger fra før. Stavanger kommune har gjort et fremragende arbeid med å etablere en gjennomgående grønnstruktur der forbindelser trekkes mellom de større naturområdene, til sjøen og langs standsonen.

Men, "En god by å bo i" ender ikke med strandpromenader og turveier til og fra de større områdene. For mange er det viktigst å ha de grønne lungene og små flekkene rett utenfor døra. Dette vil gjøre naturen tilgjengelig for alle de som ikke kan eller naturlig vil gå de 500 m. til en turvei. Dette gjelder barn, eldre, folk med en annen kulturell bakgrunn, bevegelseshemmede, folk med psykiske lidelser, m.fl. Tilbakemeldinger fra medvirkningsprosesser ved utarbeiding av disposisjonsplaner har også vært klare på at folk flest ønsker å ha naturen slik den er – i tilstrekkelig omfang og med villniss og mangfold, dog med en begrenset og varsom tilrettelegging og tilgang. På verkstedet i Madla bydel som nylig ble arrangert av bydelsutvalget, kom det også fram at bevaring av friområdene var noe av det viktigste for å opprettholde høye levekår.

De 52 hverdagsturene har på en flott måte satt fokus på de små, intime, frodige delene av Stavanger. Det er viktig at planarbeidet også omfatter en kartlegging og sikring av slike steder. FNF er absolutt enig i at arbeidet med å tilgjengeliggjøre grønnstrukturen må videreføres, og suppleres i takt med befolkningsvekst og utbygging, men vi tror det er på tide å utvide arbeidet og ambisjonsnivå. Vi trenger også å sikre de aller minste og de aller største naturområdene. Dette vil bidra til natur for alle og en utjevning folkehelsesatsing i dagliglivet. FNF ønsker en kartlegging av alle de små grønne flekkene i tillegg til 100meters skoger, hemmelige snarveier, skjulte utsikter m.m. slik at disse ikke forsvinner i en iver etter

fortetting og oppnåelse av klimamål. Vi ønsker også at kommunen utreder muligheten for en sterkere sikring av de største områdene med en 'markagrense'.

Vi foreslår derfor en tilføyning av følgende oppgaver:

- Utvikle helhetlige strategier for de største grøntområdene med en felles plan for tilrettelegging og formidling
- Vurdere sikring av de viktigste friluftsområdene og korridorer ved bruk av andre virkemidler enn plan dersom det er nødvendig for å bevare tilstrekkelige arealer
- Drøfte og konkretisere strategier for tilgang til utfartsområder slik at et bredt tilbud i friluftslivsaktivitet blir tilgjengelig for flere
- Kartlegge alle små, grønne områder og karakterisere dem
- Ta i bruk det nettbaserte Barnetråkkprogrammet fra Norsk Form som supplement til denne kartleggingen. Dette kan også gi grunnlag for et Voksentråkk, Eldretråkk, osv.
- Undersøk hva folk egentlig vil med den blå promenade? Hvordan kan den brukes i folkehelsesammenheng?

De første områdene som kartlegges bør være omformingsområder og nye felt som f.eks. Emmaus nabolaget, Forusstranda nord og på Revheim langs Rv 509. I disse områdene bor det allerede mange barn og andre brukere av arealene. Kartleggingen bør gjøres før planene for disse områdene utformes.

Stille områder

I planprogrammet nevnes det at støyforhold skal vurderes spesielt. FNF ønsker å tilføye en kartfesting av 'hvite', stille områder. Det finnes et fåtall slike steder igjen, men for å bevare dem må vi også vite hvor de er. Slike steder er gull verdt for friluftslivsutøvelse, for forebyggende helse generelt, og for bevaring av det biologiske mangfoldet.

Vannkvalitet

I planen blir nå EUs vanndirektiv viet en liten paragraf. Arbeidet i Stavanger foregår via Jæren Vannområde men bør også knyttes til kommunens planarbeid. I følge direktivet skal vannforekomster oppnå minst god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Det er spesielt bekymringsverdig hvordan kystforekomster i sentrum og ved flere store nabolag er stadig utsatt for svært alvorlige negative påvirkninger. Dette er områder der vi ferdes og vannet brukes eller burde kunne brukes til aktivitet. Et par av sentrumsområdene har til og med kostholdsråd og fising og annen aktivitet bør strengt tatt unngås. Dette er noe som ikke er godt kjent; skilting på flere språk bør være en selvfølge. Vi mener at dette er et tema som bør inkluderes sterkere og adressere konsekvenser for folkehelsearbeidet.

3.2.3 Transportstrategi – til utfart og friluftsliv

Stavanger kommune arbeider ufortrødent videre med å oppgradere og lukke hull i gang- og sykkelveinettverket med relativt beskjedne midler. Vi er glad for at kommunen vil samarbeide tettere med nabokommunene for å ekspandere og etablere sømløse overganger Vi mener at en slikt samarbeid også bør inkludere tilgang til utfartsområdene ved bruk av offentlig

transport. F.eks. busser til strendene må kunne gå også utenom jobbtid. Billettpriser på Jærbanen må være lettkjøpt og overkommelige for en familie på søndagstur. Slike tiltak er også folkehelsesatsing og bidrar til mangfold og deltakelse. Natur- og friluftslivsorganisasjonene sine medlemmer har også de samme behovene og kan lettere inkludere flere i sine aktiviteter dersom fremkommeligheten forbedres. Vi foreslår at mulighetene for utfart for *alle* utredes.

4.1 Medvirkning

Vi ser at Barnetråkkregistrering er inkludert som en medvirkningsprosess. Vi vil gjerne påpeke programmets verdi i kartlegging og karakterisering av områder og er en prosess som bør komme veldig tidlig i planleggingsstadier. FNF er også spesielt interessert i å foreslå parametre for kartlegging av bruk av uteområder for alle aldersgrupper.

FNF Stavanger ønsker å bidra med ekspertise og vil gjerne bli invitert med i ressurs- og temagrupper. Vi ser fram til å bli inkludert på en meningsfull måte tidlig i planarbeidet.

Med vennlig hilsen

Emily Halvorsen (sign.)
Koordinator

Kopi:

Stavanger kommune Park og vei v. Torgeir Esig Sørensen
FNF Stavanger Faglig Råd v.

Ole Norland, Rogaland KFUK-KFUM speidere
Ragnhild Ottesen, Stavanger og Rogaland Jeger og Fiskerforening
Øyvind Gjerde, Norsk Ornitologisk Forening Stavanger og Omegn Lokallag
Aina Hovden Lunde, Stavanger kommune Park og vei